

ماموریت فضایی طولانی به مغز آسیب می‌زند

نتایج یک تحقیق جدید برای نخستین بار با دلایل مستدل نشان می‌دهد مأموریت‌های فضایی طولانی‌مدت ممکن است به آسیب مغزی منجر شوند. محققان دانشگاه گوتنبرگ، پنج فضانورد مرد روس را رصد کردند که به طور متوسط ۱۶۹ روز در ایستگاه فضایی بین‌المللی اقامت داشتند. نمونه‌های خون این افراد قبل از سفر و پس از بازگشت به زمین نشان داد سه نشانگر پس از اقامت‌های طولانی در فضا افزایش می‌یابد. / مهر

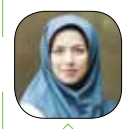

گفت‌وگو با مدیرعامل بنیاد فرهنگی البرز، با سابقه‌ترین بنیاد وقف علمی کشور

در خصوص ۶ دهه عملکرد این بنیاد به مناسبت دهه وقف

وقف ماندگار البرز در مسیر توسعه علم

وقف همواره یکی از مهم‌ترین تعالیم اسلامی و تجلی بخشش و احسان در جامعه به‌شمار می‌رود که حتی پس از فوت و اقیاف آن، اثرات و برکات این بخشش در جامعه ماندگار خواهد شد. وقف علمی و فناوری یکی از نمونه‌های بسیار اثربخش این سنت حسنه به‌شمار می‌رود که می‌تواند تا سال‌های متمادی زمینه‌ساز رشد و توسعه علمی و پیشرفت جامعه و از سوی دیگر پروراندن نخبگان علمی و چهره‌های مؤثر، افزایش اشتغال و پویایی بیشتر علمی و اقتصادی به برکت این عمل خدایسندانه مانا شود. بنیاد فرهنگی البرز، یکی از نمونه‌های موفق و البته معدود در زمینه وقف علمی در کشور است که به همت حسینعلی البرز، از چهره‌های شاخص اقتصادی کشور در دهه ۴۰ پنا نهاده شده و در طی شش دهه فعالیت مستمر خود، زمینه‌ساز رشد و بالندگی هزاران نخبه علمی در کشور بوده‌است. با توجه به اهمیت و برکات پایدار وقف علمی و قرارگیری در پایان دهه وقف در گفت‌وگو با حیدر ارشدی، مدیرعامل بنیاد فرهنگی البرز، با عملکرد این بنیاد وقفی از زمان وقف تاکنون بیشتر آشنا می‌شویم.

عسل اخویان طهرانی دانش

بنیاد فرهنگی البرز در سال ۱۳۴۲ با هدف کمک به اشاعه فرهنگی کشور و تجلیل از مقام علمی دانشمندان و پژوهشگران برتر ایرانی و تشویق دانشجویان و دانش‌آموزان برگزیده و با استعداد ایرانی فعالیت خود را آغاز کرده‌است. حسینعلی البرز، بنیانگذار این بنیاد با وقف تمام اموال خود در جهت اعتلای علمی کشور در زمان حیاتش، ازجمله چهره‌های ماندگار و تأثیرگذار در زمینه وقف علمی به شمار می‌رود. این بنیاد که حالا بیش از نیم قرن از آغاز فعالیتش می‌گذرد، با اعطای سالانه «جایزه البرز» تاکنون موفق به حمایت چند نازه خیره برتر علمی کشور شده‌است. به گفته حیدر ارشدی، مدیرعامل بنیاد فرهنگی البرز و دبیرکل جایزه البرز، در سال‌های اخیر، اعطای این جایزه به شکل جدی‌تر در قالب برگزاری همایش‌های ملی با حضور مقامات علمی و مسؤولان کشوری دنبال شده‌است.

از تأسیس تا سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی ارشدی در خصوص چگونگی شکل‌گیری بنیاد البرز به جام جم می‌گوید: «آقای البرز که از تاجران موفق کشور به‌شمار می‌رفته‌است با وقف تمام دارایی‌های خود در سال ۱۳۴۲، این بنیاد را پایه‌گذاری می‌کند و به مدت ۱۵ سال نیز در سمت مدیرعامل بنیاد، هدایت فعالیت‌های این مجموعه را به عهده داشته‌است.» به گفته مدیرعامل بنیاد فرهنگی البرز، تهیه و تدوین متن اساسنامه و وقف‌نامه بنیاد البرز سه سال زمان برده و برای تهیه این متن با صاحب‌نظران علمی آن دوران مشورت شده‌است تا اساسنامه کامل و جامعی برای فعالیت‌های بنیاد شکل بگیرد.

وی می‌افزاید: «آقای البرز پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به جهت

انجام عمل جراحی برای درمان بیماری خود و گذراندن دوران نقاهت بیماری به خارج از کشور سفر می‌کند. در آن زمان طی نامه‌ای به محضر امام خمینی(ره)، در فروردین ۱۳۵۸ مسؤولیت اداره موقوفات بنیاد فرهنگی البرز را به ایشان واگذار می‌کند تا از این پس به صلاحدید ایشان اداره شود اما در همان نامه آرزوی قلبی خود که دنباله‌دار شدن رشد این نهال ۱۵ ساله در جهت ارتقای علمی و فرهنگی کشور بوده را نیز عنوان می‌کند. حضرت اسام(ره)، دستور تشکیل هیاتی برای رسیدگی به امور این موقوفات و عمل به وقف‌نامه آقای البرز را به هیأت‌امنانی اوقاف می‌دهند. بر این اساس از آن زمان تاکنون بنیاد فرهنگی البرز تحت نظارت سازمان اوقاف و امور خیریه، در راستای عمل به نیات متوفی و اقف این بنیاد که تشویق جوانان به تحصیل علم و تجلیل از مقام عالمان بوده‌است، با اعطای جایزه البرز به نخبگان کشور دررده‌های مختلف علمی ازجمله دانش‌آموزان، دانشجویان، طلاب و محققان و مخترعان، مشغول فعالیت است.»

وام به تضمین شرافت دانشجویان

مدیرعامل بنیاد فرهنگی البرز در پاسخ به جام‌جم درخصوص تغییرات احتمالی شیوه حمایت بنیاد از نخبگان از زمان تأسیس تاکنون توضیح می‌دهد: «در دهه اول فعالیت‌های بنیاد، این حمایت‌ها بر اعطای «وام شرافتی» به دانشجویان مستعد کم‌بضاعت متمرکز شده بود. در آن دوران بسیاری از جوانان مستعد به دلیل عدم توانایی در پرداخت شهریه دانشگاه از تحصیلات عالی بازمی‌ماندند. وام شرافتی به ابتکار آقای البرز به‌عنوان اولین وام دانشجویی در کشور با هدف کمک به

استفاده از موشک‌های هدایت شونده لیزری برای اسقاط پهپادها

شرکت بی‌ای‌ئی سیستمز(BAE Systems) به دنبال توسعه موشک‌های ارزان قیمتی است که می‌توان آنها را به سرعت پرتاب کرد و با لیزر به سمت هدف هدایت کرد تا پهپادها و هواپیماهای بدون سرنشین را سرنگون کند. آنها یک چاشنی مجاورتی ایجاد کرده‌اند که می‌تواند از کلاهک و موتورهای استاندارد به عنوان مهمات کم هزینه در برابر پهپادها استفاده کند./ ایسنا

ویژگی‌های شاخص جایزه البرز

جایزه البرز تنها جایزه علمی کشور است که بر مبنای سنت حسنه وقف، تمامی هزینه‌هایش تأمین می‌شود.

آقای البرز در اساسنامه بنیاد ذکر کرده‌اند که این بنیاد از دریافت هرگونه کمک مادی از تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی منع شده‌است. تمام هزینه‌های این بنیاد از محل دریافت اجاره‌بهای املاک تجاری وقفی متعلق به این بنیاد که عمدتاً در خیابان لاله‌زار واقع است، تأمین می‌شود.

یکی از با سابقه‌ترین جوایز علمی کشور به‌شمار می‌رود.

جایزه مستقِل است که بدون وابستگی مالی به دستگاه‌ها و نهادهای حاکمیتی دولتی و غیردولتی اداره می‌شود.

تنها جایزه غیردولتی است که به شرکت‌کنندگان هزینه‌ای را برای ثبت‌نام و ورودی مراسم تحمیل نمی‌کند.

چرا کمتر در مورد این جایزه بزرگ ملی شنیده‌ایم؟

مدیرعامل بنیاد فرهنگی البرز در خصوص روند اعطای این جایزه در سال‌های پس از انقلاب توضیح می‌دهد: «پس از آن که بنیاد زیر نظر سازمان اوقاف فعالیت خود را از سر گرفت، روند اهدای جوایز به صورت رسمی و در همایش‌های ملی به جز چند سال معدود تمام و کمال ادامه پیدا نکرد. اما تقریباً از ابتدای دهه ۹۰ برگزاری مراسم اهدای جایزه البرز در قالب همایش‌های ملی یکی از کارهای متداول بنیاد فرهنگی البرز تبدیل شده‌است. درحال‌حاضر این جایزه در دو مراسم دانش‌آموزی و دانشگاهی برگزار می‌شود.» ارشدی می‌افزاید: «در بخش دانشگاهی از دانشمندان، نوآوران، دانشگاهیان و حوزویان در سراسر کشور تقدیر و تجلیل به‌عمل آورده می‌شود و در بخش دانش‌آموزی از دانش‌آموزان برتر پایه‌های نهم و دوازدهم در همه رشته‌ها یعنی هم شاخه نظری و هم فنی و حرفه‌ای و کار و دانش تقدیر صورت می‌گیرد.»

دبیرکل جایزه البرز درخصوص تعداد برگزندگان سالانه به جام‌جم می‌گوید: «در تلاشیم هر سال به تعداد سال‌های تأسیس بنیاد، از نخبگان تجلیل کنیم. به همین دلیل امسال به مناسبت پنجاه‌ونهمین سالگرد تأسیس بنیاد در مراسم بخش دانشگاهی که در شهریور برگزار شد، از ۵۹نخبه دانشگاهی و حوزوی در مجموع تقدیر شد. در بخش دانش‌آموزی نیز همین تعداد برگزیده در نظر گرفته شده بود که البته پس از بررسی نامزدهای این بخش توسط هیات داوران، ۴۸ نفر امتیازات حدنصاب این جایزه را به‌دست آوردند که در مراسمی در آبان ماه جوایز این بخش نیز اعطا خواهد شد.»

ارشدی درخصوص مبلغ جایزه البرز تصریح می‌کند: «به تمام نقرات برگزیده این جایزه سالانه، لوح افتخار و جایزه‌ای نقدی تعلق می‌گیرد که مبلغ این جایزه هر سال متناسب با درآمد‌های بنیاد تعیین می‌شود. امسال مجموع جوایز درنظر گرفته شده بالغ بر سه میلیارد تومان بود که مبلغ این جایزه برای دانشجویان و طلاب برگزیده معادل ۳۵میلیون تومان، مخترعان و نوآوران ۴۰ میلیون تومان و دانشمندان برتر ۱۱۰ میلیون تومان بود. همچنین جایزه ویژه البرز که امسال به دکتر محمدعلی حمیدیه تعلیق گرفت نیز معادل ۵۰میلیون تومان بود. در بخش دانش‌آموزی نیز امسال مبلغ ۱۰ میلیون تومان برای نفرات برتر درنظر گرفته شده‌است.» به گفته مدیرعامل این مجموعه وقفی باسابقه، در سال‌های پس از انقلاب اسلامی روند اعطای جوایز با افت‌وخیزهایی همراه بوده‌است. براساس آمار دقیق‌تر که از سال ۱۳۹۰ به بعد موجود است، تا پایان سال ۱۳۹۹ هفت همایش ملی و هشت همایش استانی در تهران برگزار شده‌است و بیش از ۱۳۵۰ نفر از دانشمندان، مخترعان، دانشجویان، طلاب و دانش‌آموزان این جایزه را دریافت کرده‌اند.

ارشدی:
نکته‌ای که در خصوص وقف باید در نظر گرفته شود این که وقف باید به نوعی پاسخگوی نیازهای روز جامعه باشد؛ به همین علت وقف در حوزه موضوعات جدید می‌تواند کارکرد مؤثرتری در جامعه داشته باشد

جایزه البرز به چه کسانی تعلق می‌گیرد؟ ارشدی درخصوص ویژگی‌های مدنظر آقای البرز برای برگزیدگان جایزه البرز توضیح می‌دهد: «سه ویژگی خاص برای انتخاب این جایزه به‌ویژه در سطح دانشمندان به نظر گرفته شده‌است: نتیجه‌کار علمی این افراد باعث تسکین آلام بشری شود، موجب افزایش رفاه زندگی انسانی شود و همچنین موجب ارتقای نام و حیثیت ایران در جوامع جهانی شود.»

وی در خصوص معیارهای کنونی برای انتخاب برگزیدگان این جایزه خاطرنشان می‌کند: «در سال‌های پس از انقلاب، مراجع علمی ذی‌ربط مانند وزارت علوم، وزارت آموزش و پرورش، وزارت‌بهداشت، بنیاد ملی نخبگان و مرکز استعداد‌های حوزه علمیه بر اساس شاخص‌ها و معیارهای خودشان این نفرات را انتخاب می‌کردند. در سال‌های اخیر برای برپنگر تر شدن نقش بنیاد فرهنگی البرز در انتخاب این نفرات، از مراجع درخواست کردیم که سه برابر ظرفیت، نفرات شاخص خود را معرفی کنند و سپس هیات داوران جایزه که متشکل از افراد فرهیخته و صاحب‌نظران علمی کشور و نمایندگان مراجع علمی کشور است، شاخص‌هایی را بر مبنای فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، علمی و برخی اقدامات و فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی افراد تدوین کنند و براساس این شاخص‌ها ارزیابی داوطلبان را بر عهده بگیرند.»

با حسینعلی البرز بیشتر آشنا شوید

وزارتخانه دست‌بکشد.

او در اولین اقدام اقتصادی آزاد خود در سال ۱۳۱۲ در یک مناقصه دولتی شرکت می‌کند و با ابتکار عمل برنده مناقصه می‌شود. البرز از سود حاصل از این مناقصه مغازه‌ای در خیابان فردوسی می‌خرد و به این ترتیب تجارت خود با شرکت‌های اروپایی را آغاز می‌کند. براساس خاطرات آقای البرز، او طی سه سال کار شبانه‌روزی و تلاش طاقت‌فرسا، موفق می‌شود نمایندگی شرکت معتبر اروپایی را دریافت کند و تجارت خود را در زمینه‌های مختلف، از واردات دوچرخه و موتورسیکلت تا رادیو، گرامافون، ماشین‌تایپ و ... گسترش می‌دهد. در حقیقت او بدون هیچ سرمایه و پشتوانه مادی از سوی پدرش با تکیه بر توان و پشتکاشش به یکی از سرمایه‌دارن مهم آن دوران تبدیل می‌شود. به گفته مدیرعامل کنونی بنیاد البرز، براساس

کند. او پس از این وقف برای این‌که دینی از سه دخترش برگردنش باقی نماند، هتل ایران‌شهر کنونی را به‌عنوان سهم‌الاث فرزندانش که هر سه از نخبگان کشور به‌شمار می‌رفتند در قالب «جایزه البرز» به آنها اعطا می‌کند اما سه فرزند خلفش نیز این داریی را به داریی بنیاد اضافه می‌کنند.

حسینعلی البرز تا زمان پیروزی انقلاب اسلامی در یکی از اتاق‌های همین هتل ساکن بود. وی با وجود بیماری برونشیت که از دوران جوانی با او همراه بود و بر اساس توصیه پزشکان از کارهای سخت منع شده بود، مسؤولیت مدیرعاملی

بنیاد را نیز بر عهده می‌گیرد. او به‌صورت مادام‌العمر خود را از دریافت هرگونه حقوق و مزایا از بنیاد بابت مدیریتش محروم می‌کند. شاید بتوان گفت این واقف علمی ماندگار کشور علاوه‌بر تمام اموال و دارایی‌هایش، وجود خود را نیز وقف علمی کشور کرده بود.

وی که عضو اولین هیأت امنای دانشگاه شریف نیز بوده است همواره برای حمایت از نخبگان ایرانی در تمامی سطوح تلاش می‌کرد. او حتی وصیت کرده بود پس از مرگ، پیکرش نیز برای کالبدشکافی تحقیقاتی به دانشگاه علوم پزشکی تهران اهداء شود تا شاید به این وسیله دانش به داشته‌های علمی کشور اضافه شود. حسینعلی البرز در سال ۱۳۷۷ در کانادا چشم از جهان فروبست. بنا بر وصیتش هیچ‌گاه محل دفنش از سوی فرزندانش عنوان نشده‌است، تا تنها یادی که از او به‌جا می‌ماند وقف ارزشمندش، بنیاد فرهنگی البرز باشد.